

HARP
SANAT

TOPAL OSMAN AĞA'NIN HAYATI

VE

BİBLİYOGRAFYASI

Murat Bıyık

Harp Sanat©

www.harpsanat.com

kitap@matbumedya.com

0850 304 22 03

Yayıncı Sertifika No 28740

Genel Müdür: Emrah Çelik

Yayın Yönetmeni: Murat Şerefoglu

Editör: Dindar Negiş

Son Okuma: Mahmut Sakal

Mizanpaj Tasarım: Emir Tali

Kapak Tasarım: Efe Bozkurt

Kapak Görseli: Topal Osman Ağa

1. Basım, İstanbul, Eylül 2025

ISBN: 978-625-9726-87-8

Tilki Kitap Matbaa / İstanbul

Matbaa Sertifika No: 48138

Harp Sanat Yayınevi tarafından baskıya hazırlanan eserlerin hukuki sorumluluğu tamamen yazara aittir.

**TOPAL OSMAN AĞA'NIN
HAYATI
VE
BİBLİYOGRAFYASI**

Murat Bıyık

İÇİNDEKİLER

Harp Sanat Yayınevinin Yayın Esasları.....	7
ÖN SÖZ	9
GİRİŞ	13
1. Araştırmanın Amacı, Kapsamı ve Yöntemi.....	13
2. Osman Ağa Hakkındaki Çalışmalara Dair Kısa Bir Değerlendirme.....	13
BİRİNCİ BÖLÜM	19
1. TOPAL OSMAN AĞA'NIN HAYATI.....	19
1. 1. Feridunzade Osman'ın, Çocukluk ve Gençlik Dönemi.....	19
1. 2. 1. I. Balkan Savaşı ve Osman Ağa'nın Tarih Sahnesine Çıkışı	24
1. 3. 1. I. Dünya Savaşı Yıllarında Osman Ağa'nın Faaliyetleri.....	32
1. 4. Millî Mücadele Dönemi'nde Giresun ve Osman Ağa'nın Faaliyetleri	38
1. 4. 1. Giresun Müdafaa-i Memleket Heyeti'nin Kuruluşu	39
1. 4. 2. Osman Ağa'ya Suikast Girişimi.....	42
1. 4. 3. Divan-ı Harb-i Örfi Yargılamaları ve Osman Ağa'nın Firarı	45
1. 4. 4. Giresun Muhafaza-i Hukuk-i Milliye Cemiyetinin Kuruluşu.....	49
1. 4. 5. Bayrak Hadisesi	51
1. 4. 6. Erzurum Kongresi'ne Hazırlık	54
1. 4. 7. Osman Ağa'nın Affı, Giresun'a Dönüş ve Haçıkça Baskını	54
1. 4. 8. Erzurum Kongresi ve Sonrasında Yaşananlar.....	58
1. 4. 9. Osman Ağa Hakkında Şikâyetler	62
1. 4. 10. Kaymakam Badi Nedim ve Osman Ağa'ya Suikast Girişimi	69
1. 4. 11. Giresun Sahil Muhafaza Teşkilatının Kurulması	71
1. 4. 12. Gedikkaya Gazetesi.....	73
1. 4. 13. Akköy Baskını	74
1. 4. 14. Kostantin Kostantinidis'in Mektubu	75
1. 4. 15. İşgal Kuvvetleri ve Amerikan Gemilerinin Giresun Ziyaretleri	78
1. 4. 16. Giresun'da 1 Mayıs Amele Bayramı	82
1. 4. 17. Filia Motoru Olayı	85
1. 4. 18. Giresun ve Keşap Mitingleri.....	88
1. 4. 19. Osman Ağa ve Miralay Rüştü Bey Çekişmesi.....	90
1. 4. 20. Osman Ağa'ya Suikast Girişimi ve Miralay Rasim Bey'in Raporu.....	93
1. 4. 21. Osman Ağa Ankara'da	96
1. 5. Giresun Nizamiye Alayı'nın Kuruluşu ve Osman Ağa'nın Askeri Faaliyetleri.....	101
1. 5. 1. Enver Paşa'nın Mektubu.....	107
1. 5. 2. Koçgiri İsyanı	108
1. 5. 3. Sakallı Nureddin Paşa'nın Savunmasında Osman Ağa ve 47. Alay'ın Kuruluşuna Dair Bilgiler ve 44. Alay	112

1. 5. 4. Sakarya Meydan Muharebesi.....	117
1. 5. 5. Giresun Reji Müdürü Nakiyüddin Efendi'nin Raporu	121
1. 5. 6. Osman Ağa Giresun'da	126
1. 5. 7. Osman Ağa ile Mülakat	127
1. 5. 8. Dâhiliye Vekili Fethi (Okyar) Bey'in Giresun Ziyareti.....	131
1. 5. 9. Hamiyetli Osman Ağa	132
1. 5. 10. Yahya Kâhya Cinayeti	134
1. 5. 11. Büyük Taarruz.....	135
1. 5. 12. Osman Ağa, Giresun'da.....	137
1. 6. Ali Şükrü Bey Cinayeti	138
1. 6. 1. Cinayet Delilleri.....	141
1. 6. 2. Mecliste ve Trabzon'da Yankıları.....	141
1. 6. 3. Ali Şükrü Bey'in Cenazesinin Bulunması.....	145
1. 6. 4. Papazın Bağı'na Baskın ve Osman Ağa'nın Öldürülmesi	148
1. 6. 5. Ali Şükrü Bey ve Osman Ağa'nın Öldürülmesi ile İlgili Belgeler	152
1. 6. 6. Osman Ağa'nın Cenazesinin Teşhir Edilmesi Kararı	157
1. 6. 7. Cenazenin Giresun'a Gönderilmesi ve Defni	159
1. 7. Ali Şükrü Bey Cinayeti Hakkındaki Görüşler	162
1. 7. 1. Cinayet Husumet Nedeniyle İşlendi.....	163
1. 7. 2. Ali Şükrü Bey'in Yazdıkları Nedeniyle İşlendi.....	166
1. 7. 3. Talimat Sonucu İşlendi	167
1. 7. 4. Ali Şükrü Bey'in Suikast Teşebbüsü Nedeniyle İşlendi.....	168
1. 7. 5. Osman Ağa'nın Katil Olmadığı İddiası.....	171
1. 8. Ali Şükrü Bey Cinayeti Hakkında Mustafa Kemal Paşa'nın Görüşü	178

İKİNCİ BÖLÜM

1. TOPAL OSMAN AĞA BİBLİYOGRAFYASI.....	185
1. 1. Arşiv Belgeleri	185
1. 1. 1. Genelkurmay Askeri Tarih ve Stratejik Etüt Başkanlığı (ATASE) Arşivi	185
1. 1. 2. Başbakanlık Osmanlı Arşivi (BOA)	186
1. 1. 3. Cumhurbaşkanlığı Arşivi (CA)	186
1. 2. Topal Osman Ağa Hakkındaki Tezler	188
1. 2. 1. Müstakil Tezler	188
1. 2. 2. Diğer Tezler.....	188
1. 3. Topal Osman Ağa'dan Bahseden Kitap Bölümü, Makale ve Bildiriler.....	201
1. 3. 1. Müstakil Kitap Bölümü, Makale ve Bildiriler	201
1. 3. 2. Diğer Kitap Bölümü, Makale ve Bildiriler.....	203
1. 4. Topal Osman Ağa Hakkındaki Kitaplar.....	223
1. 4. 1. Müstakil Kitaplar	223
1. 4. 2. Diğer Kitaplar.....	225
1. 5. 2. Dergiler	263

SONUÇ.....277

KAYNAKÇA 279

EKLER.....287

HARP SANAT YAYINEVİNİN YAYIN ESASLARI

Harp Sanat Yayınevi, şanlı Silahlı Kuvvetlerimizde yıllarca görev yapmış olan emekli bir subay tarafından ülkemizdeki askeri tarih çalışmalarına katkı sağlamak için 2021 yılında kurulmuştur. Bilimin ışığını rehber edinen yayınevimiz, Atatürkçü bir çizgide, bağımsız yayıncılık faaliyetlerinde bulunmayı temel ilke edinmiştir. Yayınevimiz, yayımlayacağı nitelikli eserlerle ülkemizde askeri tarih alanında hissedilen eksikliği gidermeyi amaçlamaktadır.

Bilindiği üzere toplumların tarihi incelendiğinde askerlikle ilgili hususların siyasi, sosyal ve kültürel alanlara doğrudan veya dolaylı etkilerinden söz edildiği görülmektedir. Bu etkilerin tespit ve değerlendirmesinin, günümüze ve hatta geleceğe bakan yönlerinin ortaya konulmasının fert ve devlet ölçөгündeki gelişime önemli katkılar sağlayacağı üzerinde durulmaktadır.

Sosyal bilimlerde askerî konulara ağırlık veren çalışmalar, Birinci Dünya Savaşı sonrasında önem kazanmaya başlamıştır. Zamanla genel tarih araştırmaları içinde kendine özgü bir anlayışa dönüşerek askerî tarih adı altında toplanan bu alandaki çalışmalar, Batı'da 21. yüzyılda büyük bir hız kazanmışsa da Türkçe literatürde ne yazık ki henüz arzu edilen seviyeye ulaşamamıştır.

Karakter ve kültür kodlarımızda var olan askerliğe ve ona dair çalışmalara ivme kazandırılarak bu alandaki eksikliğin nitelikli eserlerle giderilmesine ihtiyaç duyulmaktadır. Aksi hâlde bu boşluğun akademik olmayan, ideolojik birtakım amaçlarla, bilgi ve belgeye dayanmayan yorumlarla ve popülist eserlerle doldurulması başka sorunları da beraberinde getirecek, ortak tarih bilincinin oluşumuna zarar verebilecektir.

Yayınevi olarak bu bilinçle, imkânlarımız nispetinde faydalı çalışmalar ortaya koymayı arzu ediyoruz. Bu alandaki akademisyen ve yazarlarla koordineli çalışmalar yürüterek akademik, tarafsız ve güvenilir kaynaklardan oluşan yerli ve yabancı nitelikli eserlerle okuru buluşturmak istiyoruz. Kuramsal kaynaklardan edebî eserlere kadar geniş bir yelpazede yapacağımız yayınlarla, askerliği meslek olarak benimseyenlerin yanında askerî tarihe ilgi duyan her-

kese hitap eden akademik ve edebî eserler ile başvuru koleksiyonu oluşturmaya çaba sarf edeceğiz.

Tarihin tozlu raflarında unutulmaya yüz tutmuş, sandıklarda kilitli kalan hatıraların, yazma eserlerin, baskısı tükenmiş kitapların; Yükseköğretim kurumlarında büyük emekler verilerek hazırlandıktan sonra atıl kalan değerli çalışmaların gün yüzüne çıkarılması için atacağımız adımlarla, bu türdeki yayınların ve disiplinler arası müşterek akademik çalışmaların artmasında teşvik edici bir rol üstlenmek istiyoruz.

Askerlik mesleğinin ilgi sahası içinde önemli bir yer tutan yönetim, liderlik, strateji ve organizasyon konularıyla yeni modellere ilham verecek çalışmaları okurla buluşturmayı da hedefliyoruz.

Askerî geleneklerin oluşturulması, geliştirilmesi ve sürdürülmesi amacıyla özellikle tarihe mal olmuş komutan ve stratejistlerin düşünce ve tecrübelerinin sonraki nesillere aktarılmasına hizmet edecek biyografi ve hatıratlarının yanında tenkit ve kritiklerini yayınlamayı amaçlıyoruz.

Harp tarihinin konuları dışında kalan ancak yazarı veya işlediği konu itibarıyla daha çok sosyal tarihin ve edebiyatın alanına giren eserlerin yayınlanmasının da önemli bir boşluğu dolduracağına inanıyoruz.

Her safhasını akademik bir titizlikle takip edeceğimiz, editörlük çalışmalarına önem vereceğimiz yayınlarımızda Türk Dil Kurumunun Yazım Kılavuzu'nda belirtilen esaslar çerçevesinde hareket edeceğiz.

Faydalı olabilmek niyet ve gayretiyle...

ÖN SÖZ

Millî Mücadele Dönemi'nin timsal isimlerinden Osman Ağa hakkında Doç. Dr. Oktay Karaman'ın danışmanlığında hazırladığımız *Topal Osman Ağa'nın Hayatı ve Bibliyografyası* başlıklı lisansüstü çalışmamızı Harp Sanat Yayınları aracılığıyla siz kıymetli okurlarımızla ve araştırmacılarla buluşturmanın sevincini ve tatlı telaşını yaşıyoruz. Bu süreçte benimle aynı duyguları yaşadığını düşündüğüm, çalışmamızın basılmasını teklif eden Sn. Emrah Çelik ve çalışmamızın editörlüğünü üstlenen Dindar Neğişe teşekkür ederim. Bu çalışmada, 2022 yılına kadar ortaya çıkan arşiv belgeleri ve hakkında erişebildiğimiz eserler ışığında Topal Osman Ağa'yı anlamaya ve anlatmaya çalıştık. (Ekim 2022 tarihinden sonra erişime açılan belgelerin ve kaleme alınan yeni çalışmaların biraz daha birikmesini bekliyor, ilerleyen yıllarda daha geniş bir kaynak yelpazesıyla karşınızda olmayı umuyoruz.)

Millî Mücadele sürecinde, "Topal bacağımla bir nefer sıfatıyla hizmete hazırım." diyerek mücadelenin tüm safhasında yer alan Topal Osman Ağa, birçok Giresunlunun gönlünde özel bir yere sahiptir. Giresunlu çocuklar, geçmişte olduğu gibi bugün de onun destansı hikâyeleriyle büyümektedir. Okumakta olduğunuz bu çalışma da Osman Ağa'nın kahramanlık hikâyelerini dinleyerek büyüyen, yeri geldiğinde o hikâyeleri ateşli bir şekilde akranlarına anlatan, yeri geldiğinde ise sorgulayan bir çocuğa aittir. Topal Osman Ağa konusu gönlümde bir araştırma konusundan ziyade çocukluğumun bir parçasıdır, Erden Menteşeoğlu'nun kitabını ilk okuduğumda hissettiğim heyecandır. Bu sebeple lisansüstü eğitimim sürecinde tez konumu belirleme evresinde denk geldiğim "Lisansüstü tezi kader gibidir, ömrünüz boyunca sizi takip eder, bu nedenle sevdiğiniz konuyu çalışın." sözünü kendime rehber edindim ve çocukluğumdan beri meftunu olduğum bu konuyu çalışmak istedim. Ancak doğanın bir kanunu olduğu üzere bazı şeyler sadece isteyerek olmuyordu. Zira bu konu üzerine çalışma yapma fikrini dillendirdiğim sırada Topal Osman Ağa üzerine çok sayıda araştırma eseri vardı; dolayısıyla hocalarım haklı olarak tarih bilimine yeni bilgiler sunmayan, geçmişteki bilgileri tekrarlayan bir çalışmaya sıcak bakmadılar. Ta ki tez danışmanım olacak Doç.

Dr. Oktay Karaman hocamın konuya yeni bir perspektif getiren fikri ortaya attığı ve “Madem bu kadar çok istiyorsun, konu senin; ben danışmanın olurum.” dediği güne kadar. Çocukluk kahramanımın tez konusu olarak verildiği o günden sonra Osman Ağa hakkında bir cümle bile geçen çalışmaları derlemeye başladık. Osman Ağa konusuna uzak olan veya rastlantı eseri bu konuyu seçen biri değildim; hâliyle kimlerden yardım alacağımı, nereye gidersem hangi kapıların açılacağını veya kapanacağını biliyordum. Bu süreçte Prof. Dr. Sezai Balcı hocamın katkısını belirtmemek hem tarihe ihanet hem de vefasızlık olur; onun selamıyla girdiğim hiçbir kapıdan eli boş çıkmadım. Topal Osman Ağa hakkında çalışma yapıp hayatta olan birçok kişiyi tanıyordum; hâliyle kimin elinde ne var ne yok biliyordum. Erden Menteşeoğlu'nun oğlu Hüseyin Gazi Menteşeoğlu ve Osman Fikret Topallı'nın torunlarından Dr. Ruşen Topallı ellerinden geleni fazlasıyla yaptılar ve konu hakkında arşivlerinde bulunan tüm bilgi, belge ve kaynağı hiçbir beklenti içerisinde olmadan tabiri caizse önüme yığdılar. Çalışmamı yürüttüğüm süreçte tanıştığım Yunus Yılmaz ise arşivlerden topladığı birçok belgeyi “Belgeyi ben tespit ettim, ilk yayın hakkı bana aittir, yayımlanınca kullanırsın.” gibi bir düşünce içerisinde girmeden çalışmamda kullanmam için bana teslim etti. En önemlisi, yukarıda ismini zikrettiğim kişiler, belge ve kaynak paylaşmanın ötesinde çok önemli bir katkı sağladılar: Okuyacağınız eserdeki her başlığı onlarla tartıştık, bu sohbetlerin sonucunda bende oluşan düşüncüyü kelimelere döktüm ve bu çalışma vücut buldu.

Çalışmam sürecinde belge, kaynak ve bilgi gibi maddi katkı sağlayan kişilerin yanı sıra mental olarak yanımda bulunan, düştüğüm her boşlukta el uzatan ve başarılarıyla konuma daha sıkı tutunmama vesile olan Akın Aktaş, Barış Boz, Demet Öztürk, Hatice Turan, Müjgan Mine Tombul ve Yunus Yılmaz gibi arkadaşlarım oldu. Bir hak teslimi olarak lisansüstü tezimde olduğu gibi burada da isimlerini anarak başarılarıyla kıvanç duyduğumu bir kez daha belirtmek isterim.

Bir lisansüstü tezi olarak ortaya çıkan çalışmayı kitlelere duyurmak için benden fazla mücadele veren Hilal Mutlu Karaibrahim ve bu konu bağlamında lise yıllarından beri hayaller kurduğumuz, bir gün Osman Ağa'nın hayatını konu alan filmini hayata geçireceğine inandığım Ergun Kudret Tekin'e teşekkür ederim. Yine bir hak teslimi olarak Prof. Dr. Süleyman Beyoğlu'nun konu hakkındaki ilk akademik müstakil kitabı olan *Giresunlu Osman Ağa* çalışmasının editörü Ayhan Yüksel hocama çalışmamın müstakil olarak ba-

sılması için yaptığı girişimlerden ve sağladığı desteklerden dolayı teşekkürü bir borç bilirim.

Unuttum sanılmasın; sadece lisansüstü eğitimimde değil bütün eğitim hayatım boyunca elinde avucunda ne varsa veren, yeri geldiğinde olmayanı da ortaya koyan ve okuduğunuz bu çalışmanın benim gönlümde asıl sahibi olan annem Fatma Bıyık'a yalnızca teşekkür edip geçmek haddim değildir. Duam ve dileğim, ona layık bir evlat olabilmektir. Umarım bu çalışma onun döktüğü tere ve akıttığı gözyaşına biraz olsun karşılık gelir.

Akademik katkılardan bağımsız olarak son aylarda yüzümde güller açmasına vesile olan Domino's Pizza Manavgat ailesinin gönlü güzel gençlerine teşekkür ederim.

Sağlıklı, mutlu ve huzurlu günlerde yine belgeler ve eserlerle buluşmak dileğiyle hoşça kalın.

Son söz... Çalışmam, Osman Ağa ve aba zıpkalıların destansı mücadelesini kuşaklara aktararak unutulmasına mâni olan Osman Fikret Topallı ve Ömer Erden Mentешеoğlu hocamın aziz hatıralarına ithaf edilmiştir.

Kitabımı okuyucuyla buluşturan Harp Sanat Yayınevinin yönetici ve çalışanlarına teşekkür ederim.

Murat BIYIK
Manavgat, 17 Haziran 2025

KISALTMALAR

age.	: Adı Geçen Eser
agm.	: Adı Geçen Makale
agt.	: Adı Geçen Tez
Akt.	: Aktaran
ATASE	: Askerî Tarih ve Stratejik Etüt Başkanlığı
bk.	: Bakınız
BOA	: Başbakanlık Osmanlı Arşivi
C	: Cilt
CA	: Cumhurbaşkanlığı Arşivi
çev.	: Çeviren
DH.EUM.AYŞ.	: Dâhiliye Nezareti Emniyet-i Umumiye Asayiş Şubesi
DH.KMS.	: Dâhiliye Nezareti Kalem-i Mahsus
DH.ŞFR.	: Dâhiliye Nezareti Şifre Kalem-i
DH.UMVM.	: Dâhiliye Nezareti İdare-i Umumiye Dâhiliye Müdüriyeti
ed.	: Editör
İ.DUİT.	: İrade Dosya Usulü
MV	: Meclis-i Vükela Mazbataları
s.	: Sayfa
S	: Sayı
y.	: Yıl

GİRİŞ

1. Araştırmanın Amacı, Kapsamı ve Yöntemi

Bu çalışmada, Millî Mücadele Dönemi'nin timsal ve tartışılan isimlerinden Topal Osman Ağa'nın hayatının araştırılması ve bu konu üzerine çalışma yapacak kişilere rehber olması açısından bir bibliyografya hazırlanması planlanmıştır. Çalışmamızın bir başka amacı ise belirli kaynaklara sıkışan araştırma konumuz hakkında aslında geniş bir kaynak yelpazesinin olduğunu göstermek, konumuza dair farklı bakış açılarının önünü açmaktır.

Üç bölümden oluşan bu çalışmanın giriş bölümünde Osman Ağa hakkında kaleme alınan müstakil eserlerin ve çalışmamızın hazırlık sürecinde sıkça başvurduğumuz bazı kaynakların kısa bir değerlendirmesine yer verdik. İkinci bölümde ise çalışmamızın merkezî teması Osman Ağa'nın hayatını ele aldık. Bu bölümde Osman Ağa'nın tarih sahnesine çıkışından, ölümüne kadarki süreç belgeler ve hatıratlar ışığında mümkün mertebe en sade hâliyle ortaya konulmuştur. Üçüncü ve son bölümünde ise Osman Ağa hakkında ifadelerin bulunduğu tez, kitap, makale vb. yayınların bibliyografyasına yer verilmiştir. Osman Ağa hakkındaki bazı materyaller ise ekler kısmına dâhil edilmiştir.

2. Osman Ağa Hakkındaki Çalışmalara Dair Kısa Bir Değerlendirme

Millî Mücadele Dönemi'nin önemli isimlerinden biri olan Topal Osman Ağa hakkında 1994 yılında Hamza Malkoç tarafından *Giresunlu Osman Ağa* ve 1996 yılında Hüseyin Tatlı tarafından da *Osman Ağa ve Giresun Alayının Millî Mücadele'deki Yeri (1919-1923)* başlıklı yüksek lisans tezleri hazırlanmıştır. Ancak aradan geçen zamanda ortaya çıkan yeni bilgi, belge ve hatıratlar konunun tekrar ele alınması için uygun zemini oluşturmuş, Osman Ağa

hakkında birtakım ifadelerin bulunduğu çalışmalardaki bazı farklılıklar bizi bibliyografya üzerine çalışmaya yöneltmiştir.

Literatür taramamız sırasında Feridunzade Osman Ağa'dan genellikle "Topal Osman" ve "Topal Osman Ağa" olarak bahsedildiğini gözlemledikten sonra çalışmamızın başlığını *Topal Osman Ağa'nın Hayatı ve Bibliyografyası* olarak belirledik. İlk iş olarak da hakkında yazılmış olan ve künyesinde "Osman Ağa" ifadesi geçen çalışmaları topladık ve değerlendirdik.

Osman Ağa hakkında ilk ortaya konulan müstakil çalışma Dr. Rıza Nur'un, "Bu eseri 1935 yılı Kanunuevvel'inde İskenderiye'de üç günde yazdım."¹ ifadesini kullandığı *Topal Osman Olayı* başlıklı 5 perde ve 2 tablodan oluşan gülgülü (komedi) operasıdır. Gerçek kişiler ve olaylarla kurgunun iç içe geçtiği bu eser, Osman Ağa hakkındaki çalışmalarda yanlış değerlendirmelere ve anakronizm hatalarına neden olabilmektedir. İkinci çalışma, Ömer Sami Coşar'ın 1971'de yayımlanan *Atatürk'ün Muhafızı Topal Osman (Osman Ağa)* başlıklı kitabıdır. Üçüncü çalışma ise Osman Ağa'yı çocukluk ve erken delikanlılık döneminde görmüş olan Mehmet Şakir Sarıbayraktaroglu'nun, Osman Ağa hakkında yazılan çalışmalara tepki olarak 1974'te yayımlanan *Osman Ağa ve Giresun Uşakları Konuşuyor* başlıklı eseridir. Olayların geçtiği tarih ile kitabın yayımlandığı yıl arasındaki zaman farkından dolayı yer yer anakronizm hatalarına rastlansa da bu eser, konu hakkında Giresun evreninde yayımlanan ilk müstakil çalışma olması açısından değerlidir.

Osman Ağa hakkındaki dördüncü müstakil çalışma, Ömer Erden Menteşeoğlu'nun, *Gurbetçi Giresun* dergisi tarafından başlatılan bir yarışma sonucu birinci gelen ve ödül olarak 1991'de yayımlanan *Osman Ağa* adlı kitabıdır. Çalışma, gerek Erden Menteşeoğlu'nun, *Yeşilgiresun* gazetesi arşivinde korunan *Karadeniz* gazetesi tefrikalarındaki dönemin şahitlerinin aktardığı bilgileri kullanması gerekse o tarihte Osman Ağa'nın çevresinde bulunduğu bilinen ve hayatta olan kişilerle yaptığı mülakatlardan edindiği bilgilere yer vermesi açısından önemlidir. Kısa bir çalışma olmasıyla birlikte birçok yayının ortaya çıkmasına da öncü olmuştur. Beşinci çalışma ise Cemal Şener'in, ilk baskısı 1992'de yapılan *Topal Osman Olayı* kitabıdır. Ekler kısmında Cumhuriyet Arşivi'nde yer alan bazı belgeler bulunmasının sonucu olarak çalışmanın hatıra, mülakat ve gazete tefrikaları dışında farklı materyaller barındırdığını söyleyebiliriz ama yazar bu avantajı maalesef içerikte kullanama-

¹ Rıza Nur, *Topal Osman Olayı*, İşaret Yayınları, İstanbul 1993, s. 9.

miştir; çalışmamızda ilgili belgeleri bu kaynaktan naklen kullandık.

Konu hakkındaki altıncı çalışma Murat Yüksel'in, *Faik Ahmet Barutçu'nun İstikbal Gazetesi Belgelerine Göre: Ali Şükrü Bey ve Osman Ağa* başlıklı çalışmasıdır. 1993'te yayımlanan bu çalışmada Osman Ağa ve Ali Şükrü Bey cinayeti hakkında 27 Mart-14 Haziran 1923 tarihleri aralığında *İstikbal* gazetesinde çıkan haberler² yorumsuz bir şekilde günümüz Türkçesine aktarılmıştır. Bunun yanında gazete görsellerine de yer verilmesi açısından oldukça faydalı bir yayındır. Çalışmamızda *İstikbal* gazetesinin konuya yaklaşımı ele alınırken bu yayından oldukça istifade edilmiştir.

Yedinci çalışma Ömer Erden Menteseoğlu'nun, 1997 yılında basılan, daha önce bahsettiğimiz *Osman Ağa* kitabının biraz daha kapsamlı hâli diyebileceğimiz *Yakın Tarihimizde Osman Ağa ve Giresunlular* başlıklı kitaptır.

Konumuz hakkındaki sekizinci çalışma Teoman Alparslan'ın, 2007'de yayımlanan *Mustafa Kemal Paşa'nın Muhafız Birliği Komutanı "Öncü Kuvacı" Gazi Milis Yarbay Topal Osman Ağa* adlı kitabıdır.

Prof. Dr. Süleyman Beyoğlu'nun, *Millî Mücadele Kahramanı Giresunlu Osman Ağa* kitabı Osman Ağa hakkındaki dokuzuncu müstakil çalışmadır. İlk baskısı 2009 yılında yapılan bu eserle konunun ilk kez akademik çalışma olarak ele alındığını söyleyebiliriz. Hâlen daha konu hakkında başvurulana en güvenilir eserlerden biridir. Çalışmamızda bu eserden sıkça faydalandık.

Osman Ağa hakkındaki onuncu müstakil çalışma olarak bahsedeceğimiz yayının hikâyesi biraz ilginçtir; zira *Mangal Yürekli Adam: Topal Osman* başlıklı eser 2010 yılında Dr. Rıza Nur'un adıyla yayımlanmıştır. Ancak Dr. Rıza Nur'un böyle bir çalışması yoktur; kitap için nedendir bilinmez Hasan İzzettin Dinamo'nun hikâyesi *Mangal Yürekli Adam*'ın ismi başlık olarak seçilmiş, yazar olarak da Dr. Rıza Nur belirtilmiştir. İçeriğini ise Osman Ağa ve Ali Şükrü Bey hakkında ifadeler geçen bazı yayınlar oluşturmaktadır. Daha da ilginci, aralarında akademik tez ve makaleler de olmak üzere bazı çalışmalarda bu yayın, yanlışlıkla Dr. Rıza Nur'un çalışması gibi değerlendirilmiştir.

Osman Ağa konusu hakkında on birinci çalışma Seyfullah Çiçek'in, 2011 yılında yayımlanan *Kurtuluş Savaşı'nın Efsane Kahramanı Milis Piyade Yarbay Giresunlu Topal Osman (Osman Ağa)* kitabıdır. On ikinci çalışma da Teoman Alparslan'ın yazdığı, 2012'de basılan *Topal Osman Ağa / Gerçeği Öl-*

² Mahkeme süreci hakkında bilgi veren sayılar eksiktir; kaynağı kullanacak araştırmacıların bu hususu göz önünde bulundurmalarını salık veririz.

düren 28 Kurşun başlıklı kitaptır.

Ümit Doğan'ın, *Mustafa Kemal'in Muhafızı Topal Osman: Ali Şükrü Bey Cinayetinin Gizli Kalmış Gerçekleri* başlıklı kitabı Osman Ağa hakkında kaleme alınmış on üçüncü müstakil çalışmadır. Bu kitabın, Prof. Dr. Süleyman Beyoğlu'nun kitabından sonra konuyu nispeten akademik bir dille ele alan ikinci yayın olduğunu söyleyebiliriz. Çalışmanın ilk baskısı 2014 yılında yapılmıştır. Çalışmamızda sıkça başvurduğumuz bu kaynak diğer yayınlardan farklı olarak bulgulara göre yer yer güncellenmiş bir kitaptır; bu sebeple çalışmasında ilgili kaynağa başvuracak kişilerin en son baskıyı temin etmesini salık veririm.

Osman Ağa konusu hakkında on dördüncü müstakil çalışma Ömer Erden Mentешеoğlu'nun, 2014'te yayımlanan *Mustafa Kemal Paşa'nın Muhafız Alayı Komutanı Milis Yarbay Osman Ağa* kitabıdır. Çalışmamızda oldukça yararlandığımız bu kitap, Osman Ağa hakkında en hacimli çalışmalardan ve kapsamlı bir okumanın ürünüdür. *Yeşilgiresun* gazetesi arşivinde bulunan ve tatsız bazı tahribatlardan dolayı araştırmacıların kullanımına açılmayan *Karadeniz, Işık ve Yenigiresun* gibi gazetelerden bazı tefrikalara yer verilmesi çalışmayı vazgeçilmez yapan başka bir husustur.

Sercan Yılmaz'ın, 2017'de yayımlanan *Mustafa Kemal'in Muhafız Komutanı Giresunlu Osman Ağa* kitabı, Osman Ağa hakkındaki on beşinci çalışmadır. Konu hakkındaki on altıncı çalışma Hayri Ertan'ın, 2019'da basılan *Topal Osman* ve on yedinci çalışma Murat Seyrek'in, *Milis Yarbay Topal Osman Ağa* kitaplarıdır.

Osman Ağa hakkında on sekizinci müstakil çalışma Murat Dursun Tosun'un, 2021'de yayımlanan *Belgelerle Feridunzade Osman Ağa / Nam-ı Diğer Topal Osman* kitabıdır. Bu çalışma Devlet Arşivleri internet adresi üzerinden erişime açılmış olan Başbakanlık Osmanlı Arşivi'ne kayıtlı belgelerin ve 31 Mart-7 Nisan 1923 tarihleri aralığında *Tevhid-i Efkâr, Tanin* ve *Vakit* gazetelerinde yayımlanan haberlerin günümüz Türkçesiyle yer almasından dolayı önemlidir. Çalışmamızda özellikle bazı arşiv belgelerinin günümüz Türkçelerini kullanırken bu eserden faydalanılmıştır.

Alpcan Sakal'ın, 2022'de yayımlanan *Cumhuriyet Şehidi: Osman* kitabı on dokuzuncu ve çalışmamızın kapsamında Osman Ağa hakkında yayımlanan son müstakil yayındır.

Suat Yalaz'ın, 1998'de yayımlanan *Atatürk'ün Muhafız Birliği Kumandanı Topal Osman Ağa* çizgi romanı ve Emine Azboz'un, 2021'de basılan